

לרבי ינאי רבו שמחלוקת רבי מאיר וחכמים היא בצריך לקיימו.

מתרצת הגמרא: **איפוך**. צריך להפוך לעיל ולומר, שרבי יוחנן סובר שהראיה בקיום השטר, וריש לקיש סובר ראיה בעדים.

ממשיכה הגמרא לשאול: **לימא ליפוך נמי תיובתא**, הרי הוכחנו לעיל ממעשה דבני ברק, שצריך ראיה בעדים, ושם רבי יוחנן הקשה לריש לקיש, משמע שהוא סובר ראיה בעדים, האם גם כאן נהפוך, ונאמר שריש לקיש הקשה זאת לרבי יוחנן.

מתרצת הגמרא: **לא צריך להפוך**.

קנה-א & **הכי קאמר ליה**, כך הקשה רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: **בשלמא לדירי**, זה טוב לשיטתי, **דאמינא ראיה בקיום השטר**, היינו דמשכחת לה, לכן אפשר להעמיד דנחתי לקוחות לנכסים, שהלקוחות מוחזקים בנכסים, כפי שבארנו לעיל, שהם מוחזקים, והיורשים רוצים להוציא מהם, כיון שהם קיימו את השטר, או כחכמים שאין צריך לקיימו.

אלא לדירך, דאמרת ראיה בעדים, שהלקוחות, כדי להיות מוחזקים צריכים להביא עדים כדי להוציא מהיורשים, היכי

משכחת לה דנחתי לקוחות בנכסים? איך יתכן שהם מוחזקים בלי עדים⁽¹⁰³⁾.

אמר ליה, מתרץ ריש לקיש: **מודינא לך בערער דבני משפחה דלאו ערער הוא**, כאן אני מודה שהערער של היורשים לא מספיק חזק להוציא מהלקוחות.

כי מאי קאמרי? מה הם טוענים, קטן היה בשעת מכירה, ואין זו טענה, כי חזקה אין העדים חותמים על השטר אלא אם כן נעשה גדול. יש אומדנא שהוא היה גדול, כיון שהעדים לא חותמים בלי לברר אם המכירה טובה, וצריך להוסיף שזה לא סתם חזקה כפי שסברנו לעיל, אלא זה כמו אנן סהדי שכך היה, ולכן הלקוחות מוחזקים בנכסים מכח חזקה זו⁽¹⁰⁴⁾.

הקדמה

קטן יכול למכור מטלטלין כשהוא בן שש או שבע, והדבר תלוי במידת חריפותו. מן התורה, קטן אינו יכול להקנות, אלא שתיקנו חכמים שיוכל למכור, משום כדי חייו. שאם צריך הקטן כסף למחייתו, הוא יוכל למכור מנכסיו המטלטלים, ולהתפרנס מהם. אבל בקרקעות לא תקנו, כיון שדעתו של קטן קרובה לכסף, חששו חכמים שמא ימכור קרקע יקרה שלו בדמים מועטים. אבל

שואל שהגמרא תתן שיש כאן שתי חזקות א. חזקה דרבא ב. אין העדים חותמים על השטר אא"כ הוא גדול ובשתי חזקות אפשר להוציא ממון. ומכאן רוצה להוכיח כהרמב"ן שאי אפשר להוציא ממון גם בשתי חזקות דלא כהרא"ש.

104. על פי הריטב"א וזה"ר יונה. והקשה הר"י יונה אם זה חזקה כ"כ טובה אם כן מה יעזור

אפי' שיש לו מגו, זה נגד אנן סהדי אבל עדים נאמנים במגו. ובאיילת השחר שהוסיף שגם שטוען פרעתי לא נאמן כיון ששטרך בידי מאי בעי אם כן זה נגד אנן סהדי.

103. הריטב"א אומר שהגמרא יכלה לתרץ שהוא מעמיד שהלקוחות הם מוציאים מהיורשים וחולק על הסוגיא לעיל. הנו"ב חו"מ סי' ד'

והנכסים היו מוחזקים ביד הלקוחות. ובאור בני המשפחה, היורשים שלו, וערערו לומר, קטן היה בשעת מיתה, בשעת מיתת אביו ומכירת הקרקע, היה קטן, לפי שלא הביא סימני גדלות. ולכן, על אף שהגיע לגיל שתקנו חכמים למכירת נכסי האב, כיון שהיה קטן מחמת שלא הביא סימני גדלות, אין מכירתו מכירה, ולכן הנכסים מגיעים להם מדין ירושה.

ובאור ושאלו את רבי עקיבא, מהו לבדוק לאחר מיתתו אם הביא סימני גדלות, כי אם לא הביא, הרי אף על פי שהיה בגיל שיכול למכור, (106) כיון שלא הביא סימני גדלות יש לו דין של קטן.

אמר להם: אי אתם רשאים לנוולו! אין רשות לבני המשפחה להוציאו מקברו ולנוולו בכך, כדי לבדוק אם יש לו סימנים.

ועוד, וכמו כן יש סיבה נוספת שאין לבדוק אם יש לו סימנים או לאו, כי סימני עשויין לחשתנות לאחר מיתה, (107) ואי אפשר לסמוך על הבדיקה, כי יתכן שהוא היה גדול

במטלטלין אין חשש, כי דעתו קרובה גם למטלטלין. ועוד, כיון שהקרקע דמיה מרובים, יכול הוא להפסיד הרבה. מה שאין במטלטלין, שאפילו ימכור בפחות מהשווי שלהם, לא יהיה ההפסד גדול.

איתמר: מאימתי מוכר בנכסי אביו? מאיזה גיל יכול הבן למכור קרקע שירש מאביו. ודוקא קרקעות שירש מאביו, אבל קרקעות שקנה בעצמו, הוא יכול למכור מיד כשהגיע לי"ג שנים. (105) וכן מטלטלין, יכול למכור כשהגיע לעונת הפעוטות, מבן שש או שבע, תלוי בחריפותו.

אמר רבא אמר רב נחמן: בן שמונה עשרה שנה, כשמלאו לו י"ח שנה ויום אחד, יכול הוא למכור.

רב הונא בר חיננא אמר רב נחמן: מבן עשרים שנה. רק משעה שמלאו לו עשרים שנה ויום אחד יכול למכור.

מתלב רבי זירא לרב הונא, ממעשה בבני ברק, באחד שמכר בנכסי אביו, ומת.

שלו. אבל שיטת ר"ת, הובאה בתוד"ה מוכר, שאין לחלק בין סוגי הקרקעות.

106. תוד"ה מתיב, מסתמא הגיע לי"ח שנה, כי אין העדים חותמים על השטר אלא אם כן נעשה בגדול. ורק רצו לבדוק אם הביא סימנים. והרבינו יונה הקשה מכאן על שיטת הרשב"ם, שהגמרא תרץ שהוא יודע בטיב משא ומתן, ולכן יכול למכור כשהגיע לי"ג שנה. אלא ודאי, רק מבן כ' ולמעלה יכול למכור.

107. עיין לעיל.

שהיורשים יבדקו ולא ימצאו שערות כיון שיש אומדנא שהיה גדול יתכן והשערות נשרו. ותירץ שצ"ל שאומנם שזה אומדנא חזקה אבל לא כאנן סהדי ממש לכן בדיקה מועילה.

105. רשב"ם קנו א. וסברתו היא כמבואר ברא"ש, שקטן להוט אחרי כסף ויכול למכור קרקע יקרה במעט דמים. אבל אם קנה קרקע בכספו, אנו רואים שאינו מחשיב כסף יותר מדברים אחרים, ולכן יכול למכור.

הנמוקי יוסף מבאר, שנכסים שקיבל בירושה ולא טרח בהם, בזה לא יכול למכור כיון שאינם חשובים בעיניו, וימכור אותם בזול, ולא בנכסים